

Srba Mitrović

U SUMNJI I POSTOJANOM NADANJU

(Volkovu, Pacajevu, Dobrovoljskom)

AKO smo hrabri u težnji da vidimo
Ne samo ono čime raspolažemo,
Već i razumljiv svet koji u celosti
Pred nama počiva, ravnodušan i podatan
Dok opire se i nestaje u našem činu,
Čist u nedosegu i neprotumačenoj promeni —
Razmisljećemo o onome što nam izgleda razumno,
Da bismo iznova odmerili razložnost iskustva:
Svet je u slavi onih koji su prošli ovuda,
U posmrtnom veličanju usputnih zabluda.

Međutim, iako neposredni zadatak
Pitanje opstanka (koji sve dopušta
A ništa ne razrešava), zapostavlja
I odlaže za neku narednu etapu, kada
Proverena data iz usmerenog pritoka
U zaleđu, mogu da deluju impulsom
Neiscrpnog i navodno trajnog izvora,
Zasada oprez je kontrolisana strepnja
A pouzdanje tek trezvni oblik nadanja —
Sve ono što nas obuhvata i nadilazi.

Koordinate i mnoštvo promenljivih
Pojednosti u budnom su preračunavanju
Da iznova i opet preinačeni
Budu neznatnim al stalnim izmenama
Još jednom dovedeni u aktivan odnos
Pojavne neumoljivosti, što sve
Pre izvesnog svršetka čini,
Da izgleda moguće i dostupno,
Kao teško i ponovno uspostavljena očiglednost,
Programirano izvršenje postavljenog zadatka.

Suočiti činjenice: one za koje znamo
Sa onima koje smo izranije videli,
Pa opet sa ovim ponovljenim i možda istima,
Onakvim, koje već narušenu pojavnost obnavljaju
I do kraja je čine mogućom i nezavršenom,
Ovde, u svetu pribeleženom i jasnijem,
Od onog koji tamo pre isteka predvidljivosti
Počinje da se deli u svem nedeljivom,
U izmenjenoj izvesnosti porekla i istorije
Kao svaka prošlost mnogoljudna i ovde živa —

I da u stvarnom bude razbijen
U argusku jasnost, tu i tako doveden
Od povezanih računara na ekran i traku
I u istoj sekvenci isto tako podeljen
U različno i saopštavajuće mnoštvo
Znakova, koji svaki za sebe opstaje
Kao sama smrt zauvek, iskazan pre toga
i ponovno i na taj način podređen
I pogodan u izmenljivoj dovršenosti
Za definitivnu verbalnu analizu.

Onaj je povoljni trenutak kada oluja
Nagoveštena zbijenim zaglušnim oblacima
Svoj oštri dah tek nadnosi nad gradom,
A horizont više ne može da bude oduška:
Vreme je mučnih i poslednjih isključivosti,
Dogovora više nema i svako nesklonjen
Može se opravdati smelošću il izdajom:
Volja bogova nečitke su rečenice
Ispisane u sve užim krugovima
U niskom letu dok rišu ih uznemirene ptice.

Sada, u kratkom času i objašnjenju uslovnosti
Kada treba reći dragocenu poruku glasicima
Koji odvažno i u poslednjem povoljnom trenu,
Pri srećnom rasporedu prividno nezavisnih objekata,
Proći će ovuda, ili malo pre toga
Kada smo već priznali da um je odgovor svetu
Koji raste u produženoj proveru i odlaganju,
Neprekidno suočen sa svetom primerenim njegovoj moći,
Zar možemo verovati da taj pravi čas
Može nas mimoići i primiti samo reči, reči?

Videnje, al i osluškivanje, slika
Al i prostor, sažeti ne da se iskažu,
Već odnos privremen da označe i otud se
U umnoženu verovatnost sliju, sklop otvoren,
Bujan i izdajnički, tek u zabludi jasan
Al i dalje i uvek razotkrit: tako živ
Da opstaje u bespredmetnoj i plitkoj varci
Fograšnog proračuna i zaludnog rimovanja
I na fotografiji tek ispranoj, gde oko kamere
Ne napušta ono što moglo je da vidi:

Jedan je isti zbir pred dokonim Pitagorom
I u odluci nadežnog Đordana Bruna,
Ili u pesmi dremljivog V. H. Oda —
Nasuprot nama, da uvek (kao i ovaj puta)
Možemo da računamo da ćemo tu biti:
To, biti spreman, ne nadati se, čekati,
Dok pomeraju se zvezde nekretnice,
U neprijatnom odmeravanju i dogovorenoj ćutnji,
Da nikada (nikada, nikada, nikada!)
Neće te voleti ni drvo ni kamen.

Ono što možemo podleže izvesnom merom
Nužnom zlu i lošoj sreći, isto koliko
I uslovnoj korisnosti i malom dometu,
Nužno je koliko i sažeto, precizno
U slepom hodniku sve dalje podrobnosti,
Jasnije utoliko više kako presudnost
Postaje bezimena — i, namah činjenice
I razmišljanja, saglasni su da jedan vodič budu
Neumorenoj intuiciji koja bi da ih okupi
Tu gde mi ne možemo biti;

Jer budućnost je još nenaseljena,
Čist zamah neotkrivenog još vremena
I prostor porazne nigdine koja se u nama
Slutnjom i nadom tek muti: to što znamo
Ostaje naša potpisana pretpostavka
Nasuprot viđenom bar jednim svojim delom,
I to što očekujemo uvek je
Obuhvaćeno oprezom il onim neznatnim
Što s mukom će doći, al istog je časa
Spremno već da nestane u otkrovenju.

Na talasu predviđenog i neizbežnog
Povratka, onog neminovnog uvira iz sada,
Gde kovilje u stepi, oblak prašine,
Mir i vatra u neprekidnom trenju,
Ustrojstvo apsolutno autonomne kabine,
Posmrtne počasti i politički raport,
Pretpostavljaju dobro funkcionisanje
Sklopljene mašine, ono postojeće
Za nas u očekivanju samo je definitivno
Ni porazno ni pobeđno postolje.

Telemetrijski kanali su čitljivi
I merljivi jednostavni životni faktori
Mnogostrukih pritisaka, temperatura, gustina,
Naporeda sa mrtvim telima kosmonauta
Primamo sve to i nedopisane sveske
Sračunavanja i skica za ponovljeni pokušaj.
Strepnja i nada su tu, neizmenjene
U prividnoj nepomičnosti, tamo gde je za kratki čas
Jednom i zauvek, u punoj slavi jasnosti
I košmara, stajala obična i pohlepna smrt.

2.

SUMA kretanja unutar
Sve očitijih istoimenovanih čestica,
Ili hijerarhija sakupljenih razloga
Čiji kontinuitet usmerava silu,
Predočavaju na isti način
Mir, koji zrači opredeljenije
Da naliči u lančanoj obimnosti
Jednostavnoj mehanici
Zvezdanih pokreta.
Ali funkcionisanje i korist,
Čije zakone moramo da sledimo,
Ne sprečavaju nas
Da razumevanje i moć združimo
Već nam zapovedaju
Da iz pomirenosti i očaja
Izdvojimo nacrt naseobine,
I ponudimo ono što ne može biti naše,
Iako je skriveno, onima
Koji će posle nas doći
U zaboravu.

Dok živi svet će da opstaje delom,
I delimice — i drugačije ne može biti:
U nedorečenoj istoriji, u nepotpunom sudu,
U neizvršenoj pravdi, u pokretu što se prenosi
U talasanje ka entropiji, —
Svet koji bi da zamre nastavlja se
Kao val koji pre no u dolju dopre
Izmenljiv komplementarno odnos pokreta i potencije,
Bez granica u svojim dovršenim granicama, —
U neizrecivoj ljubavi, u sramu
Koji se otkriva kao nepobeđena pustinja
Da se ubeleži na mapu, u obrazu
Iznad koga je zdravlje u oku vidljivo:
Imena i pomen upućuju na istinu
Da je mimoidu.

Minuli svet je ovde
Ako ga koristimo, suma želja
I patnji, dogovorena smrt
I udarci onih zaslepljenih.
Na bilo kojoj osi
Kretanje bi da se prekine
I mi koji smo ovde
Možemo da nastavimo.